

Prehľad občanských rozhodnutí N. S.

Napadnutie súdnej dražby z príčiny omylu vydražiteľa. (Rv III 18/26 z 3. IX. 926.)

Žaloba je založená na ten skutkový stav, že dľa dražebných podmienok mal byť odpredaný na verejnej súdnej dražbe aj jeden dom, a to aj dľa pozemknovníčieho stavu, — predsa dom nebol kúpený, pretože ten dom, ktorý bol zapísaný v pozemkovej knihe a v dražebných podmienkach, už dávno pred dražbou — dňa 20. XII. 1923 prevedenou, — zhorel, tak že sa predal len prázdny priestor.

Pozemknovníčny stav tedy nesúhlasil so skutočným stavom, tým nastal ten omyl, že tak exekventka a veriteľia exekúta jako aj licitanti — aj žalobník — licitovali v tom predpoklade, že sa predáva a ony podávajú nabídky aj na dom, preto bola tak veľká kúpna cena utržená, keďže v pravdivosti odpredané dve parcely nemajú hodnoty 13.000 Kč — jako bola kúpna cena — ale len asi 200 Kč.

Ponevác II.—V. žalovaní mali zájem pri prevedení dražby, lebo z kúpnej ceny oni dostali uspokojenie, ďalej ponevác II.—V. žalovaní mali intabulované pohľadávky na takých nemovitostiach, za ktoré bolo utržené na verejnej dražbe 13.000 Kč, avšak ktoré nestály viac než 200 Kč, takže, keď by dražba bola vypísaná a prevedená dľa skutočného skutkového stavu, by na ich pohľadávky nedostali nič, žiada žalobník, aby žalovaní — tedy aj exekút — uznali prevedenú dražbu za bezúčinnú, aby bol predošlý stav obnovený a aby mu bola kúpna cena vrátená.

Zakladá svoju žiadosť na tom:

1. že žalovaní ho uviedli v omyl tým, že dali vypísať aj vybubnovať, že sa predáva $\frac{8}{10}$ čiastok do mu J. T., keďže sa predal len prázdny priestor,

2. že žalovaní exekútovia, keďby si kúpnu cenu rozdelili, na jeho úkor bezprávne by sa obohatili, ponevác len jeho mýlna nabídka umožnila, že si exekventi a veriteľia uspokojili svoje pohľadávky, bez jeho nabídky a keďby bola dražba správne a právne vypísaná a prevedená, by exekútovia a veriteľia svoje pohľadávky nedostali.

Má síce pravdu žalobník v tom, že aj súdom nariadená a prevedená dražba na nemovitosti zrušená byť môže na základe materiálnej neplatnosti dražby, na čo ukazuje tak § 168. ex zák. a občanská dezižia kuriálnych senátov právnej jednoty č. 3., avšak stranou mechajúc, či sú II.—V. žalovaní pasívne legitimovaní vo spore, ten základ, na ktorý je založená žaloba a žalobníkom prednesený skutkový stav, — keď by aj celkom pravdivým bol, — nie je spôsobilý k tomu, aby právoplatná súdna dražba bola zrušená a žalobníkovi jako vydražiteľovi ľným vyplatená kúpna cena vrátená.

Žalobník sám uznáva, že pred dražbou ani on, ani žalovaní nevedeli o tom, že dom neexistuje, že pohľadávky veriteľov sú intabulované na prázdny priestor a nie na existujúci dom, a že aj exekventi licitovali tak, jako on v omyle, avšak hovorí žalobník, že po dražbe, keď vysvitly omyly tak na strane jednej, jako druhej, žalovaní nemali právo využiť omyl žalobníka a trvať na omyle, lebo tým sa stali s jednej strany zloomyseľnými pri nadobudnutí práva na uspokojenie, s druhej strany bezprávne obohatenými na úkor žalobníka.

Keďby aj mohla byť reč o zlomyseľnosti žalovaných po poznaní skutkového stavu alebo o bezprávnom obohatení jedného alebo druhého z nich, ani vtedy by meobstála žaloba, lebo keď aj trvá právne pravidlo, že vyjadrenie, ktoré bolo učinené v omyle, môže byť napadnuté, trvá však len vtedy, keď omyl zapríčinila druhá strana, alebo aspoň mohla vidieť a vedieť o omyle, žalobník ale sám uznáva, že žalovaní nie sú príčinou jeho omylu pri dražbe, odpadne tedy prvý predpoklad žaloby a to tým viac, lebo nie sám žalobník, ale aj exekventi a veriteľia licitovali,

tedy tých to isté nebezpečenstvo ohrožovalo a nemožno predpokladať, že by žalovaní len preto boli licitovali, aby svojím chovaním sa udržali žalovníka v omyle dotyčne predmetu dražby, a tým menej môže byť reč o omyle p o dražbe, lebo žalovník sám neuviedol také okolnosti, z ktorých by sa mohlo na to usudzovať, že žalovaní po dražbe držali v omyle žalovníka.

Žalovník, jako je hore uvedené, žiadal aj na základe »bezprávneho obohatenia« zaviazat žalovaných, ponevác ale žalobný petit — na zrušenie dražby — zostal nezmeneným, ďalej ponevác v smysle § 494. Osp. v odvolacom pokračovaní neni dovolená nová žaloba, konečne ponevác žalobný petit vylučuje žalobu o »bezprávne obohatenie«, dovolací súd v prítomnom prípade sa nezaoberal otázkou »bezprávneho obohatenia«.

Ve sporech o výmaz práv knihovních, opravu knihovního stavu a zrušení spoluvlastnictví k věcem nemovitým, třeba sice dle § 12. zák. čl. LIV/1912 podati žalobu u soudu, kde se vede pozemková kniha, aby spor mohl býti v knize poznamenan a připojen výpis o sporném právu (nemovitosti), leč nezachování toho předpisu není překážkou sporu a nemůže býti uplatňováno jako obrana ve smyslu § 180. osp., neboť není uvedeno mezi překážkami sporu v tomto § zevrubně vypočítanými. (Rv III 371/25 z 6. III. 1926.)

Bol-li tovar naložený vadne, ručí dráha za škodu len keď sa dokáže, že škoda by bola nastala i pri správnom jeho naložení. (Rv III 1366/25 z 13. IX. 1926.)

Odvolací soud zjistil, že zásilka byla naložena odesílatelem a že sudy byly naloženy do vozu způsobem přičícím se předpisům nákladního tarifu, tudíž vadně. Neručí proto podle § 86. (1) bod 3. žel. dopr. řádu dráha za škodu z vadného naložení sudů. Podle § 86. (2) žel. dopr. řádu, mohla-li škoda vzejíti z vadného naložení zboží, platí na prospěch dráhy domněnka, že škoda vzešla z tohoto nebezpečí. O tom, že vadné naložení sudů v souzeném případě mohlo míti v zápětí poškození zásilky, nemůže býti pochybností. Zkušenost, že tomu tak, vedla právě k předpisu nákladního tarifu, jenž uveden v rozsudku odvolacího soudu. Bylo proto na straně žalované, by onu domněnku vyvrátila protidůkazem, že škoda z vadného naložení zboží vzejíti nemohla. O tento důkaz se žalovaná strana vůbec nepokusila. Ovšem pokusila se o důkaz, zastávaný jí posledním odstavcem § 86. žel. dopr. řádu. Snažila se dokázati, že škoda povstala zaviněním dráhy, jež vidí v kromobyčejně prudkém posunování vozů. Než to o sobě, i kdyby bylo zjištěno, by nestačilo. Muselo by dále býti žalovanou dokázáno, že prudkým posunováním byly by sudy bývaly i v tom případě poškozeny, kdyby byly bývaly naloženy tak, jak nákladní tarif právě k zabezpečení zásilky předpisuje. Tohoto důkazu žalovaná nepodala a není proto zjištěna příčinná souvislost poškození zásilky s prudkým posunováním, i kdyby po této stránce tvrzení žalované strany bylo dokázáno.

Administratívna úprava pastevných práv je bezvýznamná pre súkromoprávnu otázku rušenia držby. (Rv III 436/26 z 31. VIII. 1926.)

Nebylo do vydání nař. čís. 201/21 zákona, který by dával županskému úřadu právo, aby upravoval pastevní poměry na Podkarpatské Rusi a byly tedy jediné řádné soudy povolány k tomu, aby před řečeným nařízením řešily sporné otázky, týkající se pastevních práv.

Proto mohli žalující jediné pomocí řádných soudů býti uvedeni do výhradné a neobmezené držby svých pozemků proti vůli žalovaných a jediné soudy mohly vyřknouti, zda žalovaní jsou povinni upustiti od výkonu pastvy na sporném pozemku.

Zárok županského úřadu byl sice způsobilý, aby přivodil určitý faktický stav, nikoliv ale, aby tento faktický stav povýšil na stav právní,

konkrétně řečeno, aby závazně vyslovil, že dosavadní držba žalovanými přestává a že od určitého okamžiku jsou neobmezenými držiteli ve smyslu práva žalobci.

Jest proto správný názor odvolacího soudu, že jest lhostejno, zda a jak byl výrok županského úřadu proveden, poněvadž příslušným úředním úkonem zůstal stav věci s hlediska soukromoprávních pravidel nedotčen.

Jestliže tedy byli žalovaní v květnu roku 1920 v pokojné držbě pastevních práv a žalobci měli za to, že právo žalovaných na výkon této držby pro nehodu o výši pastevního zaniklo, mohli se jediné u řádných soudů domáhati, aby byl faktický stav tomuto právnímu nároku přizpůsoben.

Okolnost, že spor zo služebného pomeru treba zaviesť napred u živnostenského úradu, nelža uplatňovať dľa teraz platného živnost. zák. (na Slovensku), ani pre spory pred jeho platnosťou vzniklé — význam penzijného statutu (banky) pre porad práva, — obmedzenie nárokov pre predčasné zrušenie služebného pomeru dľa § 23. zák. čís. 244/1922. (Rv III 1495/26 z 11. IX. 1926.)

Oprávněnost nároku po právu hmotném se posuzuje dle práva platného v čas jeho vzniku, řízení však před úřady může býti prováděno jen dle pravidel platných ještě v ten čas, kdy má úřad svou činnost vyvinouti. Nemůže přece býti předložen živnostenskému úřadu k rozhodování spor, když mu tato jeho bývalá činnost byla novým zákonem odňata, jako tomu jest dle nového zákona živnostenského pro území Slovenska a Podkarpatské Rusi č. 259/24, jímž zrušen byl dřívější zákon živnostenský (zák. čl. XVII/1884) i všechna nařízení, na jeho základě vydaná (§ 253. živn. zák.).

Bezpodstatnou je také námitka, že pořad práva je vyloučen § 14. pensijních stanov, ježto prý dle tohoto ustanovení může o nárocích úřednictva banky na výslužné rozhodovati soud obchodní jako odvolací stolice, když bylo již před tím o výslužné rozhodlo valné shromáždění ústavu.

To § 14. pensijního statutu nestanoví. Řečené ustanovení má na zřeteli případy, že by valné shromáždění rozhodující o pensii neřídilo se statutem, nýbrž rozhodovalo dle jiných zásad než tu uvedených, netýče a nemůže se týkati meritorního rozhodnutí ústavu, které přece vždy zůstává jednostranným projevem vůle banky, který nemůže býti a není také rozhodnutím ve sporu dvou stran, z nichž jednou je banka sama a druhou dotyčný úředník její.

K důvodům stačí jen připojiti, že omyl svým pojmem předpokládá rozpor stavu tvrzeného se stavem skutečným a tedy v souzeném případě důkaz, že žalobce v čas své žádosti o výslužné a rozhodnutí o ní žalovanou bankou byl skutečně zdravým v té míře, že by jeho tvrzení, jak je žalovaná uvádí, o tehdejší míře jeho neschopnosti ku práci bylo nepravdivým.

O tento důkaz se však žalovaná banka ani nepokusila a bez něho nelze zjistiti řečený rozpor a základní podmínku každého omylu.

Bezdůvodnou je konečně i námitka, že žaloba je opožděnou s ohledem na § 23. zákona č. 244/22., ježto byla podána až po šesti měsících od zastavení výslužného.

Bezdůvodnost této námitky je zřejmou z doslovu předpisu § 23. citovaného zákona, jenž na 6 měsíců obzuzuje nároky pro předčasné zrušení služebního poměru tím, že buď zaměstnaný bez důležité příčiny ze služby předčasně vystoupil, nebo zaměstnavatel ho bez důležité příčiny předčasně propustil.

O takový případ, jak na prvý pohled patrné se tu nejedná, neboť nejde o ukončení práce, kterou konal zaměstnaný, nýbrž o zastavení placení, které je důsledkem bývalého pracovního poměru.

Rozsah zmocnenia vnúteného správcu, — pomer k vlastníkovi zabraného majetku. (Rv III 914/25 z 11. IX. 1926.)

Zákonem č. 307/1917 ř. z., dle něhož úřední (vnucená) správa byla uvalena, není obor působnosti těchto správců vymezen, neboť zákon tento právě tak, jako po něm následující vládní nařízení RČS č. 341/1919 obsahují pouze obecné zmocnění vlády, aby zavedla vnucenou správu, nebo jiná vhodná opatření na hospodářských a lesních statcích, třeba-li jich v zájmu řádného hospodaření nebo docilení lepších výsledků hospodářských, o rozsahu oboru působnosti vládou ustanovených zástupců se však ani řečený zákon, ani citované nařízení nezmiňují.

Leč to v tomto sporu nevádí, neboť sporná smlouva byla vyjednávána žalující firmou s úřední správou J—ského velkostatku v čase od 10. prosince 1919 do června 1920 a dojednána až tohoto měsíce, kdy teprve byla kupní cena lepenky smluvena na 200 Kč za 1 q a to přímo mezi zástupcem žalobkyně J. V. a ustanoveným správcem L., když tento zástupce žalobkyně zakročoval u vnucené správy o dodání objednané lepenky.

V ten čas byl teprve sporné smlouvě dán obsah, o který se opírá žaloba a stačí tedy zjistiti, jaký obsah měla plná moc vnuceného (úředního) správce F. L. v ten čas.

Je zde pevný základ v zákoně č. 118/20.

Zákonem tímto, mimo jiná opatření, vymezena působnost všech správců dosazených vládou na velký majetek státem zabraný a to i těch, kteří byli ustanoveni před tímto zákonem ministrem zemědělství dle nař. vl. č. 341/19, nebo Státním pozemkovým úřadem dle nař. vl. č. 570/19.

Dle těchto předpisů (§§ 14.—17.) přechází na úředního správce celá správa a vše, co se správou majetku souvisí, zejména zpeněžení plodin, surovin, výrobků a pod., při čemž obyčejnou správu vede úřední správce sám, bez ohledu na vlastníka spravovaného majetku, vlastník je pouze oprávněn přihlížeti k vedení správy, nahlížeti do výkazu o jejím vedení a účastniti se poradním hlasem při zpeněžení plodin, surovin, výrobků a pod., oproti tomu však třeba souhlasu vlastníka jen, jde-li o opatření, která ho budou později vázati, jako smlouvy služební trvalého rázu, pacht a rozsáhlé nebo nákladné investice.

Z § 16. uvedeného zákona plyne, že úřední správa se vede na místě vlastníka velkostatku, na jeho účet, neboť jemu se vydá čistý výnos každoročně vykázaný schválenými účty, pokud ho není třeba k řádnému hospodářství nebo nevádí tomu jiná zákonná ustanovení.

Dla posledného odstavca § 364. Osp. je prípustný jednostupňový rekurz len v otázke určenia odmeny znalcov, nie však v tej otázke, kto ich má predbežne znášať. (Rv III 95/26 z 22. II. 1926.)

Nadkontingentný príspevok riadi sa dla celkovej individuálnej do-dávky obilia zemedelcom. (Rv III 972/25 z 2. IX. 1926.)

Z § 1. vlád. nař. čís. 632/20 vyplývá, že zemědělci přísluší nadkontingentní příspěvek jen, dodá-li skutečně obilí (pšenici, žito, ječmen) nad kontingent, individuálně jemu předepsaný. V tomto vládním nařízení není uvedeno, že sa má otázka, zda a jaký nadkontingentní příspěvek zemědělci přísluší, ohledně jednotlivých okresů, ve kterých byl zemědělci kontingent předepsán, odděleně posuzovati, a plyne z povahy nadkontingentního příspětku, jako odměny za nadprůměrnou výkonnost zemědělce, že se tato výkonnost má uvažovati v celosti a tímto způsobem znemožniti případné zneužívání oné výhody (srov. § 4. cit. nař.). Jelikož pak množství obilí, které žalobce z velkostatku v obci B. dodal nad předepsaný mu kontingent, bylo vyváženo množstvím obilí, které žalobce dodal v obci F. pod kontingentem, právem odvolací soud uznal, že žalobci nadkontingentní příspěvek nepřisluší, a jest výtka dovolatele, že porušil zákon, bezpodstatnou.